

JUBILEJI

JOŽE MLINARIČ – ŠESTDESETLETNIK

Za slovenske zgodovinarje je bil desetletja značilen takoimenovani »Corpsgeist«, občutek stanovske pripadnosti, ki pa ga zadnja leta vse bolj zamenjuje politično opredeljevanje. Stanovska zavest je bila nedvomno lepa čednost, ki pa je imela to negativno posledico, da zgodovinarjev, ki niso imeli zveze s kolegi že v seminarju, ni prav odprto sprejemala medse. Še slabše se je dogajalo tistim, ki so med nas zašli iz drugih strok.

Jože Mlinarič, klasični filolog, ki je leta 1969 končal tudi študij zgodovine, je bil tako leta in leta osebno znan, svojim nekdanjim dijakom, razen tega pa predvsem arhivskim kolegom, med katere je prišel leta 1965. Kljub obsežni bibliografiji je nekaj let bil nekoliko v ozadju, nato pa kot blisk poletel v sam vrh slovenskega zgodovinarstva. »Mariborski« Mlinarič, kar v bistvu nikoli ni bil, je naenkrat postal vseslovenski, brez njegovega deleža si ni mogoče zamisliti nobenega vrhunskega simpozija ali zbornika, ki vključuje tudi starejšo zgodovino.

13. marca 1935 rojeni Mariborčan, ki je sedaj redni profesor za obdobje fevdalizma in pomožne zgodovinske vede na Pedagoški fakulteti v Mariboru, je bil sprva gimnazijski profesor v Ravnah na Koroškem in nato v Novem mestu, kjer je po enoletnem službovanju prešel v arhiv, ki je bil dotlej še del Dolenjskega muzeja. Tu se je ob neposrednem delu v viri in prebiranjem strokovne literature kot tudi zaradi potreb odločil, da se približe spoprime tudi z zgodovinarstvom. Začel se je ukvarjati s Kostanjevico, zadel pri tem tudi na tamkajšnji samostan, kar ga je, to sedaj lahko že rečemo, zaznamovalo za celo življenje. Na ene strani so ga pritegnili naši najstarejši samostani, zlasti cistercijski in kartuzijski, na drugi pa cerkvena zgodovina nasploh. Čeprav se je 1971. leta vrnil v Maribor, je Dolenjski ostal zvest. Glede na to, da je 1982. leta izšla monografija o kartuziji Pleterje, 1987. o kostanjeviški opatiji in 1995. o stiški, lahko mirno zapišemo, da je vseskozi ravno toliko kranjski (dolenjski) kot štajerski zgodovinar.

Bolj kot zunanji blišč in javna priznanja take ali drugačne vrste je Jožeta Mlinariča vseskozi pritegovalo delo. Jasni cilji in skrajno racionalna uporaba časa so mu ob neverjetni delavnosti pripomogli do bibliografije, o kateri lahko mnogi le sanjamo. 1991. leta je izšla obsežna monografija o jurkloštrski in žički kartuziji, zelo daleč je s podobnim delom o Bistri, pripravljeni ima tudi dve monografiji o ženskih samostanih – vse to ga ne uvršča le med največje živeče slovenske monasteriologe, ampak je nedvomno naš doslej največji strokovnjak za to problematiko. Ker se je lotil tudi številnih drugih vprašanj iz naše cerkvene zgodovine, posebno pozornost je posvečal tudi vizitacijskim zapisnikom, ga smemo tudi na tem širšem strokovnem področju uvrščati v sam vrh. Ob tem opozarjamo predvsem na *Acta ecclesiastica Sloveniae* ter serijo *Redovništvo na Slovenskem*.

Ogromen je tudi njegov opus, ki izhaja iz neposrednega dela v arhivu. Tu moramo na prvem mestu omeniti 19 zvezkov *Gradiva za zgodovino Maribora, zbirko listin 1246–1865* ter številne razprave o posameznih štajerskih zemljiških gospodstvih. Če mu je čas le dopuščal, je vedno rad ustregel tudi številnim krajem, ki so izdali svoje lokalne zbornike.

Prof. dr. Jože Mlinarič je nedvomno specialist za našo starejšo zgodovino, tako svetno kot cerkveno, težje pa ga je opredeliti po kriterijih, kaj mu je najbolj pomembno: politično, gospo-

darsko ali socialno. Glede na njegovo klasično izobrazbo in dejstvo, da ima za seboj tudi obsežno prevajalsko bibliografijo, bomo najbližje resnici, če zapišemo, da ga najbolj zanimajo kulturna vprašanja v najširšem smislu besede, ki vključuje tudi ustrezen segment gospodarske in socialne problematike. Je strogo stvaren in kritičen, »Wahrheit und Dichtung« sta mu pri znanstvenem delu tuji. Tudi če se ukvarja na prvi pogled z lokalno problematiko, je njegov pogled vedno širok, tako v geografskih kot duhovnih obzorjih. skrb za jezik in človeška širina sta poglobitni odliki njegovega pisanja, ki pritegneta tudi nezgodovinarje.

Njegova življenjska obletnica, ki nam daje možnost, predvsem pa povod, da ga širše spoznajo tudi tisti, ki jih področje, s katerimi se ukvarja podrobneje, ne zanima, ni danes nikakršen mejnik. Običajno zaželimo ob taki priliki izpolnitev vseh zastavljenih načrtov. Pri našem slavljenču moramo zapisati drugače: najprej mu želimo izid realiziranih ciljev. Resnično je nerazumno, da morajo rokopisi takega strokovnjaka in tako pomembne vsebine čakati na objavo. V naši samostojni slovenski državi je v tem pogledu vedno slabše, znanje in poštenost sta ji čedalje manj znani kategoriji. Profesor Mlinarič, ki se je njenega nastanka silno razveselil, ni od nje ničesar posebnega pričakoval, tudi takrat ne, ko je bil predsednik njene vlade njegov nekdanji dijak. Prav je, da mu je Slovenska akademija znanosti in umetnosti 6. junija 1995 z izvolitvijo za izrednega člana SAZU izkazala priznanje za njegovo delo in posredno vrnila vsaj delček tistega, kar je prispeval s svojim delom k mednarodnemu ugledu Slovenije.

Stane Granda